

УДК 338.484

Віндюк А.В.

д-р пед. наук, проф. НУ «Запорізька політехніка»

ПЕРШИЙ ЗАПОРІЗЬКИЙ КУРОРТ ОЛЕКСАНДРАБАД

На початку минулого століття у Запоріжжі працював модний курорт. 1904 року на березі Дніпра (сучасний район Запорізького річкового порту, навпроти Правобережного пляжу, неподалік Дніпрогесу) брати Віллери збудували приватний санаторій «Олександрабад». У 1910 році відомий меноніт-промисловець Яків Нібур (його сім'ї належав відомий млин Нібура в районі сучасного автовокзалу) викупив і модернізував його.

Олександрабад мав свій водогін із джерельною водою, електричну станцію та центральне опалення. Також тут була власна пристань на Дніпрі, поблизу якої гості влаштовували прогулянки човнами, приймали сонячні ванни та милувалися краєвидами. Навколо був чудовий парк, де увечері грав оркестр. На скелях поряд було встановлено дві скульптури – Тараса Бульби та лева, з якими курортники любили робити фото.

Сам санаторій був обладнаний за останнім словом техніки. До його складу входили головний корпус, вілли, будинки для проживання на свіжому повітрі. Курорт працював цілий рік. Взимку можна було кататися на ковзанах, лижах, а серед літніх розваг були теніс, крокет, футбол і кегельбан. Санаторій був сучасним. Відпочивали у санаторії навіть гості з інших країн. Курс лікування тривав від 4-6 до 8 тижнів. До послуг відпочиваючих були лікувальні кабінети, водолікарня, масажні кабінети, купальня, бібліотека, їдальня з чудовим краєвидом на Дніпро.

Арсенал лікувальних заходів у будь-якому санаторії на той час не відрізнявся різноманітністю. Але для початку ХХ століття використовувався досить непоганий спектр можливостей впливу на людський організм. Показаннями до проходження лікування в санаторії «Олександрабад» вважалися подагра та інші порушення обміну речовин, мігрень, стан після перенесених хвороб верхніх та нижніх дихальних шляхів, недокрів'я (тобто анемія), жіночі хвороби, проблеми з опорно-руховим апаратом, серцево-

судинною та травною системою. При цьому рекомендована тривалість лікування складала чотири, а то й вісім тижнів!

Вартість проходження курсу санаторно-курортного лікування в Олександробаді була високою. Один тиждень перебування на повному пансіоні в Олександробаді коштував від двадцяти до п'ятдесяти рублів. Для порівняння: кілограм парного м'яса відмінної якості коштував на олександрівському ринку всього п'ятдесят копійок, відро води - чверть копійки. На п'ятдесят карбованців можна було жити протягом місяця, не відмовляючи собі практично ні в чому. Тому, враховуючи рекомендовану тривалість курсу лікування, перебування в санаторії «Олександробад» було доступне лише добре забезпеченим клієнтам.

Вартість перебування в санаторії повністю виправдовувалася якістю лікування і тим комфортом, який чекав на пацієнтів. Насамперед, на території санаторію розміщувався як капітальний корпус (водолікувальне відділення, лікарський та електричний кабінети, читальні, їдальня на 300 осіб), так і невеликі літні будиночки. Усі споруди опалювалися (що дозволяло санаторію працювати цілий рік), мали каналізацію, водопровід та електропостачання.

Харчування у санаторії «Олександробад» було чотириразовим, повноцінним та збалансованим. Меню було різноманітним залежно від побажань та потреб гостей. Можна було вибрати дієтичне та вегетаріанське меню. Розклад дня. Підйом о 7.30. Потім протягом півтори години слід встигнути поспішати - вранці на столі чай, молоко, кава, хліб, вершкове масло і яйця. Рівно опівдні – обід із трьох страв: суп, м'ясне чи рибне, салат. На десерт молоко та солодке – борошняне або з фруктів. О 15.30 – чай, молоко, кава, сухарі та печиво. О сьомій вечора – вечеря з двох гарячих страв: м'ясна чи рибна, овочі, солодке, молоко. О 21 годині – чай, молоко, кисле молоко. Варіанти харчування варіюються залежно від хвороб – є вегетаріанський стіл, змішаний та стіл для відпочиваючих з зайвою вагою. Діабетикам та пацієнтам із шлунково-кишковими захворюваннями стіл сервірується окремо. О 22.30 – відбій: у всіх приміщеннях вимикається світло.

Основним і головним (як і в більшості аналогічних санаторіїв у всьому світі) визнавався клімат. М'які та помірні зими при ненав'язливо спекотному літі, близькість цілющого повітря Хортиці, річкова пристань з водою, яка смикалася брижами від легкого вітру, сонячні ванни – все це сприяло покращенню стану здоров'я. Клієнтам санаторію пропонували водолікування, масаж, вплив цілющою силою легкого електроструму, а також сон на свіжому повітрі в будь-яку пору року.

На початку Першої світової війни санаторій був конфіскований і переданий Миській думі Олександрівська. Потім тут був військовий шпиталь. У 1919 році санаторій спалюють махновці. Після зведення Дніпрогесу «Олександробад» зникає під водою.